

**Príloha č. 1
k opatreniu č. 16/2001 Z. z.**

**ZÁSADY PRI ZATRIEĎOVANÍ ZAMESTNANÍ PODĽA KLASIFIKÁCIE,
SYSTEM KÓDOVANIA KLASIFIKÁCIE A ZOZNAM SKRATIEK POUŽÍVANÝCH V KLASIFIKÁCI**

I. Zásady pri zatrieďovaní zamestnaní podľa klasifikácie

1. Pri zatrieďovaní zamestnaní podľa klasifikácie sa pri definovaní hlavných tried použijú dve úrovne:
  - a) stupeň vzdelania, ktorý je funkciou zložitosti a rozsahu zahrnutých úloh, pričom zložitosť má prioritu,
  - b) špecializácia vzdelania, ktorá odzrkadľuje typ použitej vedomosti, používané nástroje a zariadenie, spracovaný materiál a charakter produkovaného tovaru a služieb. Dôraz sa kladie na požadovanú kvalifikáciu na vykonávanie úloh, a nie na to, či zamestnanec, ktorý má konkrétne zamestnanie, je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.
2. Klasifikácia má desať hlavných tried, ktoré sú zostavené s prihliadnutím na štyri stupne vzdelania takto:
  - a) do hlavnej triedy 1 sa zatrieďujú zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. V tejto hlavnej triede sa vzťah stupňa vzdelania neustanovuje a za dôležitejšie sa považuje funkcia tvorby politiky a riadenia,
  - b) do hlavnej triedy 2 sa zatrieďujú zamestnania vyžadujúce vedomosti a schopnosti zodpovedajúce vysokoškolskému vzdelaniu, bakalárskemu vzdelaniu alebo vedeckej kvalifikácii,
  - c) do hlavnej triedy 3 sa zatrieďujú zamestnania vyžadujúce vedomosti a schopnosti zodpovedajúce úplnému strednému, prípadne bakalárskemu vzdelaniu,
  - d) do hlavnej triedy 4, 5, 6, 7 a 8 sa zatrieďujú zamestnania vyžadujúce rovnaký stupeň vzdelania (stredné vzdelanie, úplné stredné vzdelanie) a rozlišujú sa vzťahom k širokým skupinám špecializácie vzdelania,
  - e) do hlavnej triedy 9 sa zatrieďujú zamestnania vyžadujúce vedomosti na úrovni základného vzdelania,
  - f) do hlavnej triedy 0 sa zatrieďujú príslušníci armády (profesionálni vojaci). Stupeň vzdelania sa v nej neustanovuje a za dôležitejšie sa považuje vykonávanie vojenskej povinnosti.
3. Všetky zamestnania, ktoré spočívajú v prácach, kde zamestnanci plnia najmä legislatívne úlohy, riadiace úlohy a povinnosti, sa klasifikujú a zatrieďujú do hlavnej triedy 1.
4. Pri zatrieďovaní podľa tried klasifikácie pre zamestnania s rovnakými kvalifikačnými požiadavkami sa na úrovni hlavnej triedy rozlišuje medzi zamestnaniami, ktoré sa v zásade orientujú na remeselnú činnosť (hlavná trieda 6 a 7), a zamestnaniami, ktoré sa v zásade orientujú na obsluhu strojov, zariadení a montážne práce (hlavná trieda 8).
5. Pracujúci „vlastníci“ sa klasifikujú podľa toho, či sa ich úlohy a povinnosti z hlavnej časti podobajú úlohám a povinnostiam riadiacich zamestnancov a vedúcich alebo iných zamestnancov v rovnakej oblasti práce (samostatne pracujúci inštalatér môže mať prevažne riadiace úlohy, ale iný môže vykonávať prevažne rovnakú prácu ako námezdné pracujúci inštalatér, čo závisí napríklad od veľkosti spoločnosti; v prvom prípade sa zamestnanie klasifikuje podľa triedy „riadiaci zamestnanec“ a v druhom prípade „inštalatér“). Niektorým úlohám sa dáva prednosť pri určovaní kategórie zamestnaní najmä pri tých zamestnaniach, ktoré majú široký rozsah povinností. V týchto prípadoch sa zatrieďovanie podľa klasifikácie rieši podľa pravidiel priority. (Pekár, ktorý pečie a zároveň predáva, sa klasifikuje ako pekár, a nie ako predavač. Zamestnanec, ktorý obsluhuje určitý typ stroja a zaúča nových zamestnancov, sa klasifikuje ako operátor stroja. Vodič taxi, ktorý si vedie aj účtovníctvo, sa klasifikuje ako vodič motorových vozidiel.)

II. Systém kódovania klasifikácie

Klasifikácia má päť úrovní. Číselný kód je 6-miestny a je konštruovaný takto:

1.	2.	3.	4.	5.-6.	miesto kódu
┌	┌	┌	┌	┌	hlavná trieda zamestnania
└	┌	┌	┌	┌	trieda zamestnania
	└	┌	┌	┌	skupina zamestnania
		└	┌	┌	podskupina zamestnania
			└	┌	jednotka zamestnania
				└	

Jednotka zamestnania je dvojmiestny číselný kód z intervalu 01 až 99, ktorý podrobnejšie člení zamestnanie v rámci príslušnej podskupiny zamestnania.

Päť úrovní zoskupení klasifikácie je tvorených

- 10 hlavnými triedami,
- 28 triedami,
- 120 skupinami,
- 504 podskupinami,
- 3 674 jednotkami.

III. Hlavné triedy klasifikácie a ich charakteristika

1. Hlavné triedy klasifikácie (KZAM)

- Hlavná trieda 1 Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci
- Hlavná trieda 2 Vedeckí a odborní duševní zamestnanci
- Hlavná trieda 3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch
- Hlavná trieda 4 Administratívni zamestnanci (úradníci)
- Hlavná trieda 5 Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode
- Hlavná trieda 6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)
- Hlavná trieda 7 Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (okrem obsluhy strojov a zariadení)
- Hlavná trieda 8 Obsluha strojov a zariadení
- Hlavná trieda 9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci
- Hlavná trieda 0 Príslušníci armády (profesionálni vojaci)

2. Charakteristika hlavných tried klasifikácie

Hlavná trieda 1 – Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci

Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci formulujú a uskutočňujú vládnu politiku, ako aj politiku osobitných spoločenských, záujmových organizácií, ďalej tvoria, upravujú a odvolávajú zákony, nariadenia a predpisy, zastupujú vládu, organizujú a riadia štátne úrady v súlade s vládou politikou a zákonmi alebo plánujú a koordinujú činnosť podnikov a organizácií vrátane ich vnútorných odborov a referátov.

V KZAM R je oproti ISCO-88 nová skupina 115 – Prednostovia, tajomníci a vedúci zamestnanci okresných a obecných úradov. KZAM R nepreberá skupinu 113 – Náčelníci dedín.

Hlavná trieda 2 – Vedeckí a odborní duševní zamestnanci

Vedeckí a odborní duševní zamestnanci zvyšujú súčasný objem vedomostí, zaoberajú sa praktickým využívaním vedeckých alebo umeleckých koncepcií a teórií a systematicky oboznamujú s poznatkami. Väčšina zamestnaní zaradených do tejto hlavnej triedy vyžaduje vedomosti a schopnosti zodpovedajúce vysokoškolskému vzdelaniu, bakalárskemu vzdelaniu alebo vedeckej kvalifikácii. Náplň práce zamestnancov hlavnej triedy 2 obvykle zahŕňa analýzu, výskum a vývoj teórií, koncepcií a operatívnych metód; poradenskú činnosť alebo aplikovanie súčasných vedomostí prírodných, poľnohospodársko-lesníckych, spoločenských, lekárskejších vied, ako aj vedomostí z oblasti technických, humanitných a podobných vied. Náplň ich práce zahŕňa aj vyučovanie na určitej úrovni vzdelávacieho procesu, teórie a praxe jedného alebo niekoľkých odborov; poskytovanie rôznych obchodných, právnych a sociálnych služieb; umeleckú tvorbu; poskytovanie duchovnej opory; prípravu vedeckých prác a správ. Treba upozorniť, že v závislosti od vedeckých úloh a stupňa zodpovednosti za ich vykonávanie, ako aj v závislosti od miestnych nárokov kladených na vzdelávanie sa na rozdiel od ISCO-88 zaraďujú niektoré zamestnania zahrnuté do tejto triedy (hlavná trieda 2) do hlavnej triedy 3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch, prípadne naopak. Takéto prípady sú pri niektorých technických a učiteľských zamestnaniach a pri ošetrovateľoch.

Oproti ISCO-88 je zaradená nová skupina 247 – Odborní administratívni zamestnanci, inde neuvedení (v súlade s doplnením v klasifikácii EÚ).

Hlavná trieda 3 – Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch vykonávajú väčšinou technické a príbuzné úlohy spojené s výskumom a využitím vedeckých a umeleckých koncepcií a predpisov. Vychovávajú v rôznych školských zariadeniach. Väčšina zamestnaní v tejto triede vyžaduje schopnosti zodpovedajúce úplnému strednému, prípadne bakalárskemu vzdelaniu. Úlohy plnené zamestnancami v tejto hlavnej triede obvykle zahŕňajú vykonávanie technickej práce spojenej s výskumom a využitím koncepcií a príslušných metód v oblasti prírodných, poľnohospodársko-lesníckych, spoločenských vied, ako aj v oblasti technických a humanitných vied. Náplň ich práce zahŕňa aj výchovu detí a mládeže; organizovanie a vykonávanie rôznych technických služieb zameraných na obchod, financie, správu, sociálnu starostlivosť, umelecké a športové zábavy; plnenie niektorých náboženských povinností a podobne. Týchto zamestnancov môžu viesť zamestnanci zaradení v hlavnej triede 1 alebo 2.

Oproti klasifikácii ISCO-88 je zaradená nová skupina 316 – Technici v železničnej prevádzke.

Hlavná trieda 4 – Administratívni zamestnanci (úradníci)

Administratívni zamestnanci (úradníci) zaznamenávajú, organizujú, ukladajú, spracúvajú a vyhľadávajú informácie súvisiace s príslušnou prácou: plnia celý rad úradníckych úloh, osobitne v spojitosti s peňažnými operáciami pri priehradkách, so zariaďovaním ciest, s informáciami a so zariaďovaním schôdzok. Väčšina zamestnaní v tejto triede vyžaduje schopnosti zodpovedajúce strednému vzdelaniu, prípadne úplnému strednému vzdelaniu. Náplň práce administratívnych zamestnancov (úradníkov) obvykle zahŕňa stenografovanie; písanie na stroji; prácu s programami na spracovanie textu a inými kancelárskymi strojmi. Ukladajú údaje do počítača; zaznamenávajú a spracúvajú číselné údaje; vedú záznamy o zásobách, výrobe a preprave; plnia úradnícke povinnosti v knižniciach; vedú záznamy; vybavujú poštu; pripravujú a kontrolujú materiál pripravený do tlače; vykonávajú peňažné operácie pri priehradkách; zariaďujú cesty; odovzdávajú požadované informácie klientom a dojednávajú schôdzky; obsluhujú telefónne ústredne.

Hlavná trieda 5 – Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode

Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode poskytujú osobné a ochranné služby súvisiace s cestovaním, vedením domácností, stravovaním, osobnou starostlivosťou a ochranou proti požiaru a nezákonným činom alebo predávajú a predvádzajú výrobky vo veľkoobchode alebo v maloobchode a podobných organizáciách, ako aj v stánkoch a na trhoviskách, pracujú ako modely pre umeleckú tvorbu a pri predvádzaniach.

Väčšina zamestnaní zaradených do tejto hlavnej triedy vyžaduje schopnosti zodpovedajúce strednému, prípadne úplnému strednému vzdelaniu. Náplň práce týchto zamestnancov obvykle zahŕňa poskytovanie osobných služieb zameraných na organizovanie ciest; vedenie domácností; prípravu a podávanie jedál a nápojov; osobnú starostlivosť, ako napríklad kadernícke služby poskytované v salónoch krásy; sprevádzanie; pomoc pri ošetrovaní; predpovedanie budúcnosti; balzamovanie; zariaďovanie pohrebov; ochranu jednotlivcov a majetku proti požiaru a nezákonnému konaniu; presadzovanie zákona a poriadku; predaj tovaru vo veľkoobchode alebo v maloobchode, ako aj v stánkoch a na trhoviskách; predvádzanie tovaru perspektívnym zákazníkom; pózovanie pri umeleckej tvorbe a pri predvádzaní.

Hlavná trieda 6 – Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)

Náplň práce vykonávaná kvalifikovanými robotníkmi v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch zahŕňa prípravu pôdy, sejbu, pestovanie, hnojenie a zber poľných plodín; pestovanie zeleniny a záhradníckych produktov; zber divo rastúcich rastlín; chov zvierat alebo lov zveri predovšetkým na mäso, mlieko, kožu, kožušiny; chov priadky morušovej, včiel a iné; pestovanie, údržbu a využívanie lesov; chov a lov rýb; pestovanie a zber iných foriem vodného života; skladovanie a základné spracovanie produktov; predaj produktov nákupcom, obchodným organizáciám alebo na trhoviskách.

Hlavná trieda 7 – Remeselníci a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)

Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári získavajú a spracúvajú suroviny; stavajú, udržiavajú, opravujú budovy a iné stavby; odlievajú, tvarujú a spájajú kov; stavajú ťažké kovové konštrukcie, zdvíhacie a podobné zariadenia; vyrábajú stroje, zariadenia a množstvo iných kovových výrobkov; zoraďujú alebo nastavujú a zároveň obsluhujú obrábacie stroje; opravujú, montujú, udržiavajú vozidlá, motory, priemyselné strojové vybavenie, elektronické alebo elektrické zariadenia; tlačia; vyrábajú presné prístroje; zaoberajú sa umeleckými remeslami; vyrábajú potraviny a rozličné predmety z materiálov, ako napríklad drahé kovy a drahokamy, sklo, drevo, textil, koža a príbuzné materiály.

Pracujú s ručnými, ručne poháňanými alebo s inými nástrojmi, ktoré znižujú fyzickú námahu a čas potrebný na splnenie určitých úloh, ako aj zvyšujú kvalitu výrobkov. Náplň ich práce predpokladá pochopenie organizácie práce, porozumenie používaným materiálom a nástrojom, povahe a účelu konečného výrobku. Väčšina zamestnaní zaradených do tejto hlavnej triedy vyžaduje schopnosti zodpovedajúce strednému vzdelaniu (alebo vyučenie v danom odbore).

Obsluha zariadení a strojov, ak vyžaduje predovšetkým skúsenosti a pochopenie obsluhovaného a sledovaného strojového vybavenia na to, aby sa zabezpečila jeho správna funkcia, sa zaraďuje do hlavnej triedy 8.

Ak zamestnanie spočíva v jednoduchých a rutinných výkonoch a vo využívaní ručných nástrojov, vo využití fyzickej sily, malej alebo žiadnej predchádzajúcej skúsenosti a v pochopení práce, ako aj v obmedzenej iniciatíve a úsudku, zaraďuje sa do hlavnej triedy 9.

Hlavná trieda 8 – Obsluha strojov a zariadení

Zamestnanci tejto hlavnej triedy obsluhujú a sledujú prevádzku priemyselných zariadení a strojového vybavenia na mieste alebo prostredníctvom diaľkového ovládania, riadia a obsluhujú vlaky a motorové vozidlá, pojazdné priemyselné zariadenia alebo zostavujú výrobky z jednotlivých dielcov podľa presných pravidiel a postupov.

Ich práca väčšinou vyžaduje skúsenosť a porozumenie funkcie priemyselného zariadenia, strojového vybavenia a zariadenia, ktoré obsluhujú alebo sledujú. Často treba pracovať rýchlosťou udávanou strojom, zvládať nové postupy a technológie v závode, strojovom vybavení a zariadení.

Väčšina zamestnaní v tejto hlavnej triede vyžaduje schopnosti na úrovni stredného vzdelania (alebo vyučenie v odbore).

Náplň práce montážnikov a obsluhy strojov a zariadení obvykle spočíva v obsluhu a sledovaní banského zariadenia a automatizovaných priemyselných zariadení a zariadení na spracovanie kovov a iných nerastov, skla, keramiky, dreva, papiera, chemikálií, ako aj na úpravu vody, výrobu elektrickej energie a podobne, ďalej obsluhu strojov vyrábajúcich výrobky z kovu a iných nerastov, chemických látok, plastov, dreva, textilu, kože, kožušín a potravín; obsluhu tlačiarenských lisov a kníhviazačských strojov; riadenie a obsluhu vlakov a motorových vozidiel; riadenie, obsluhu a sledovanie pojazdných strojových zariadení; zostavovanie výrobkov z jednotlivých dielcov v súlade s presnými predpismi a postupmi.

Remeselníci a robotníci, ak pracujú s ručnými, ručne poháňanými alebo s inými nástrojmi a tieto zamestnania vyžadujú pochopenie organizácie práce, porozumenie materiálom a strojom, ako aj povahe a účelu konečného výrobku, sa zatrieďujú do hlavnej triedy 7.

Ak zamestnanie spočíva v jednoduchých a rutinných úkonoch a vo využívaní ručných nástrojov, fyzickej sily, malej alebo žiadnej predchádzajúcej skúsenosti a v pochopení práce, ako aj v obmedzenej iniciatíve a úsudku, zaraďuje sa do hlavnej triedy 9.

Oproti ISCO-88 je zaradená nová skupina 818 – Obsluha strojov a zariadení pre práce na železničnom zvršku.

Hlavná trieda 9 – Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci

Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci vykonávajú jednoduché a rutinné úkony vyžadujúce ručné nástroje a často fyzickú silu. Väčšina zamestnaní v tejto hlavnej triede vyžaduje schopnosti na úrovni základného vzdelania.

Náplň práce obvykle zahŕňa predaj tovaru na uliciach, verejných miestach alebo podomový predaj; poskytovanie

rôznych pouličných služieb; čistenie, umývanie, žehlenie a upratovanie v nájomných domoch, hoteloch, úradoch a iných budovách; umývanie okien a sklenených povrchov budov; doručovanie správ alebo tovaru; nosenie batožín; stráženie majetku; odstraňovanie odpadkov, zametanie ulíc a podobných miest; vykonávanie rôznych jednoduchých úkonov v poľnohospodárstve a lesníctve; vykonávanie rôznych jednoduchých úkonov súvisiacich s chovom vodných živočíchov a rastlín; kopanie jám; plnenie jednoduchých úkonov súvisiacich s prácou v baniach, na stavbách a vo výrobe vrátane triedenia výrobkov a jednoduchých montážnych operácií; ručné balenie; manipulácie s nákladmi; prepravu cestujúcich, materiálov a tovaru vozidlami poháňanými ľudskou silou; riadenie povozov ťahaných zvieratami alebo strojov poháňaných zvieratami.

Hlavná trieda 0 – Príslušníci armády (profesionálni vojaci)

Príslušníci armády sú profesionálni vojaci v služobnom pomere, ktorí vykonávajú profesionálnu službu v ozbrojených silách podľa osobitného predpisu.

Zamestnania generálov a dôstojníkov vyžadujú vedomosti a schopnosti zodpovedajúce vysokoškolskému vzdelaniu, prípadne vedeckej kvalifikácii. Zamestnania práporčíkov vyžadujú vedomosti a schopnosti zodpovedajúce úplnému strednému vzdelaniu a zamestnania poddôstojníkov vyžadujú vedomosti a schopnosti zodpovedajúce strednému, prípadne úplnému strednému vzdelaniu.

Do tejto hlavnej triedy nepatria zamestnanci v civilnom zamestnaní, ktorí sa zaoberajú otázkami obrany, napríklad administratívni zamestnanci štátnych inštitúcií zaoberajúcich sa otázkami obrany, ďalej policajti (okrem vojenských policajtov), colníci a členovia iných ozbrojených zložiek, vojaci v zálohe, ktorí v súčasnosti nevykonávajú vojenskú službu, ako ani osoby vykonávajúce krátkodobý výcvik.

IV. Zoznam používaných skratiek v klasifikácii

EÚ	Európska únia
i. n.	inde neklasifikované
ISCO-88	Medzinárodná klasifikácia zamestnaní (International Standard Classification of Occupations)
ISCO-88 (COM)	Medzinárodná klasifikácia zamestnaní Európskeho spoločenstva (European Community variant of International Standard Classification of Occupations)
KZAM R	rozšírená klasifikácia